

NORMATIVA DE REFERÈNCIA DEL PROGRAMA D'UNITATS D'ACOMPANYAMENT I ORIENTACIÓ PERSONAL I FAMILIAR D'ALUMNES EDUCATIVAMENT VULNERABLES SITUATS EN ZONES/SECTORS ESCOLARS I CENTRES RURALS AGRUPATS

Constitució espanyola del 1978. Capítol segon. Drets i llibertats
Article 27.4 L'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït.
Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil
Article 13.2 Qualsevol persona o autoritat que tingui coneixement que un menor no està escolaritzat o no assisteix al centre escolar de manera habitual i sense justificació, durant el període obligatori, ho ha de posar en coneixement de les autoritats públiques competents, que han d'adoptar les mesures necessàries per a la seva escolarització.
Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, de Educació
Article 71. 2 Correspon a les administracions educatives assegurar els recursos necessaris per tal que els alumnes i les alumnes que requereixin una atenció educativa diferent de l'ordinària, perquè presenten necessitats educatives especials, per retard maduratiu, per trastorns de desenvolupament del llenguatge i la comunicació, per trastorns d'atenció o d'aprenentatge, per desconeixement greu de la llengua d'aprenentatge, perquè estan en situació de vulnerabilitat socioeducativa, per les seves altes capacitats intel·lectuals, perquè s'han incorporat tard al sistema educatiu o per condicions personals o d'història escolar, puguin assolir el màxim desenvolupament possible de les seves capacitats personals i, en tot cas, els objectius establerts amb caràcter general per a tot l'alumnat. Article 72.5 Les administracions educatives poden col·laborar amb altres administracions o entitats públiques o privades, institucions o associacions, per facilitar l'escolarització, una millor incorporació d'aquest alumnat al centre educatiu, la promoció de l'èxit educatiu i la prevenció de

l'abandonament escolar prematur.

Article 80. Principis

1. Amb la finalitat de fer efectiu el principi d'equitat en l'exercici del dret a l'educació, les administracions públiques han de desenvolupar accions dirigides cap a les persones, grups, entorns socials i àmbits territorials que estiguin en situació de vulnerabilitat socioeducativa i cultural amb l'objectiu d'eliminar les barreres que en limiten l'accés, presència, participació o aprenentatge, per tal d'assegurar els ajustos raonables en funció de les seves necessitats individuals i prestant el suport necessari per fomentar el seu màxim desenvolupament educatiu i social, de manera que puguin accedir a una educació inclusiva, en igualtat de condicions amb els altres.
2. Les polítiques de compensació han de reforçar l'acció del sistema educatiu de manera que s'evitin desigualtats derivades de factors socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'una altra índole.
3. Correspon a l'Estat i a les comunitats autònomes en els seus àmbits de competència respectius fixar els seus objectius prioritaris a fi d'aconseguir una educació de més equitat.

Article 81. Escolarització

1. Correspon a les administracions educatives assegurar una actuació preventiva i compensatòria i garantir les condicions més favorables per a l'escolarització de tots els infants les condicions personals o socials dels quals suposin una desigualtat inicial per accedir a les diferents etapes de l'educació. L'escolarització de l'alumnat en situació de vulnerabilitat socioeducativa es regeix pels principis de participació i inclusió i ha d'assegurar la seva no-discriminació ni segregació i la igualtat efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu. A aquest efecte, les administracions educatives han d'adoptar les mesures necessàries per actuar de manera preventiva amb l'alumnat en situació de vulnerabilitat socioeducativa per tal d'afavorir el seu èxit escolar.
2. En els centres escolars, zones geogràfiques o entorns socials en els quals existeixi concentració d'alumnat en situació de vulnerabilitat socioeducativa, les administracions educatives han de desenvolupar iniciatives per compensar aquesta situació. A aquest efecte es poden establir actuacions socioeducatives conjuntes a nivell territorial amb les administracions locals i entitats socials, inclosa una atenció especial a l'oferta educativa extraescolar i d'oci educatiu, així com accions d'acompanyament i tutorització amb l'alumnat que estigui en aquesta situació i amb les seves famílies. Aquestes iniciatives i actuacions s'han de dur a terme de manera que s'eviti la segregació d'aquest alumnat dins dels centres educatius.
3. Les administracions educatives han d'adoptar les mesures necessàries per desenvolupar accions d'acompanyament i tutorització amb l'alumnat que estigui en aquesta situació i amb les seves famílies.

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència

Article 13 Tota persona o autoritat i especialment les que per la seva professió o funció detectin una situació de maltractament, de risc o de possible desemparament d'un menor, ho han de comunicar a l'autoritat o els seus agents més pròxims, sense perjudici de prestar-li l'auxili immediat que requereixi.

Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals. Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals

Són titulars dels fitxers, dels documents i de la informació generada en la prestació del servei la Conselleria d'Afers Socials i Esports i la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, les quals han de complir el que estableix la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal. La finalitat dels fitxers, dels documents i de la informació generada en la prestació del servei és disposar de registres d'informació rigorosa, necessària i adequada per prestar un servei de prevenció i atenció als alumnes que necessitin aquest suport socioeducatiu. Les dades que s'obtenen de la prestació del servei també tenen utilitat estadística per elaborar les memòries anuals i per avaluar i detectar les necessitats a fi d'introduir mecanismes de millora dels programes als centres educatius.

Article 11 de la Llei 3/2018: inclou la possibilitat que les persones afectades exerceixin els drets establerts en els articles 15 a 22 del Reglament (UE) 2016/679 (accés, rectificació, supressió, limitació, portabilitat i oposició).

Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies

Article 5. Situacions familiars amb necessitat de més protecció

1. Són famílies en situació de protecció especial les que han de tenir una atenció prioritària o específica, atesa l'especial dificultat per acomplir la cura i l'atenció als membres que en formen part, en situació de vulnerabilitat econòmica o social.
2. Les situacions familiars amb necessitat de més protecció són les següents:
 - a) Famílies nombroses.
 - b) Famílies monoparentals.
 - c) Famílies en risc social i víctimes de violència masclista.
 - d) Famílies amb persones en situació de dependència o amb persones amb discapacitat.

e) Famílies en situació de vulnerabilitat econòmica especial.

3. Aquestes situacions familiars són prioritàries en l'accés al conjunt dels programes i els serveis públics que desenvolupin i prestin les administracions i el sector públic de les Illes Balears, sens perjudici que també s'utilitzin altres factors de prioritització, com ara la renda.

Article 17. Mesures tècniques en matèria de serveis socials

El Govern de les Illes Balears ha de dur a terme les actuacions següents:

- a) Desenvolupar els programes d'intervenció comunitària en situacions familiars de protecció especial.
- b) Desenvolupar programes de competències parentals i familiars.
- c) Garantir la cobertura dels serveis de rehabilitació adreçats als infants de 0 a 12 anys valorats pels equips professionals regulats a tal efecte. Aquestes actuacions han de ser gratuïtes per a les famílies que les necessitin.

[...]

Article 26. Mesures en l'àmbit educatiu

En l'àmbit educatiu, el Govern de les Illes Balears ha de promoure les mesures següents:

- a) Impulsar l'existència de recursos i serveis per:
 - Facilitar el compliment de les responsabilitats familiars i la cura i l'atenció a les persones menors d'edat.
 - Facilitar les actuacions amb infants amb necessitats educatives especials.
- b) Promoure la compatibilitat d'horaris laborals i escolars.
- c) Fomentar l'oferta de serveis que permetin l'obertura dels centres educatius en períodes i horaris no lectius, sempre garantint el nombre de professionals necessaris per cobrir aquesta oferta.
- d) Facilitar l'ús d'instal·lacions educatives com a recursos d'atenció social per facilitar la conciliació.

[...]

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears

Article 37. Dret a l'educació

1. D'acord amb la legislació bàsica de l'Estat, les persones menors d'edat des del seu naixement tenen dret a l'educació i a rebre una formació integral que garanteixi el ple desenvolupament de les seves capacitats, de la identitat personal des que neixen, des del si de la família, amb la col·laboració de les administracions públiques de les Illes Balears.

En qualsevol cas en els centres on siguin atesos els infants es garantirà l'atenció des del punt de vista de l'educació i de la salut.

El Govern prendrà les iniciatives necessàries per assegurar una oferta suficient de places als serveis educatius per a tots els infants que ho

demanin. A tal fi coordinaran polítiques de cooperació amb les administracions locals, altres administracions i entitats privades sense afany de lucre.

2. Les persones menors d'edat que estiguin en situació de vulnerabilitat social o en risc socioeducatiu han de rebre una atenció educativa preferent i han de tenir accés als centres educatius sense cap discriminació. Tenen dret a l'assistència i a la formació necessàries que els permetin un desenvolupament adient i la realització personal.

3. Les persones menors d'edat amb diversitat funcional tenen dret a gaudir d'un sistema d'educació inclusiu, amb accés a l'educació obligatòria i no obligatòria en les mateixes condicions que els altres membres de la comunitat, sense exclusió per raó de diversitat funcional, i amb els ajusts i els suports necessaris i per fer possible l'accés i potenciar el seu màxim desenvolupament acadèmic, personal i social.

4. Els centres educatius han d'assumir la responsabilitat d'acollir i educar de manera inclusiva tot l'alumnat com una tasca bàsica i fonamental dels seus projectes educatius, i han de posar en marxa estratègies pedagògiques per atendre les diferències individuals en els contextos ordinaris, en coordinació amb les seves famílies i altres àrees que puguin intervenir en el procés de l'infant. A tal fi el Govern dotarà els centres educatius dels recursos humans i materials necessaris i facilitarà al personal educatiu la formació permanent necessària.

5. L'infant o adolescent en situació de desemparament o d'acolliment familiar té un dret preferent a l'escolarització en el centre escolar més adequat a les seves circumstàncies personals. Igualment, la persona o família acollidora de l'infant o l'adolescent té la prioritat d'optar pel centre educatiu més proper al domicili familiar o laboral o, si n'és el cas, pel centre en què estiguin escolaritzats els seus fills i filles. A aquests efectes, la conselleria competent en matèria d'educació ha d'establir les mesures adequades d'accés a l'escolarització.

Article 38. Atenció a la diversitat

Les persones menors d'edat amb necessitats específiques de suport educatiu tenen dret a l'assistència i la formació específica per a un desenvolupament i una realització personal adients, que els permetin integrar-se socialment, desenvolupar-se, realitzar-se personalment i accedir a un lloc de feina en el context més normalitzat possible.

Article 40. Obligacions de les administracions públiques en relació amb l'educació

1. Les administracions públiques de les Illes Balears han de vetllar pel compliment de l'escolaritat obligatòria en les edats que estableix la legislació educativa vigent. S'han de coordinar i emprendre les accions necessàries per fomentar l'assistència regular als centres d'ensenyament,

evitar l'absentisme escolar i afavorir la integració escolar. Amb aquesta finalitat, l'Administració educativa ha d'elaborar, amb la col·laboració dels consells insulars i els ajuntaments, programes de prevenció, control i seguiment de l'absentisme i l'abandonament escolar. Les administracions públiques de les Illes Balears, especialment l'Administració educativa, si escau amb la col·laboració dels agents socials, han d'impulsar l'escolarització de zero a tres anys.

Article 104. Concepte i situacions de risc

1. La situació de risc és aquella en què, a causa de circumstàncies, mancances o conflictes familiars, socials o educatius, l'infant o l'adolescent es veu perjudicat en el seu desenvolupament personal, familiar, social o educatiu, i en què és necessària la intervenció de les administracions competents per eliminar, reduir o compensar les dificultats o la inadaptació que l'afecten i evitar el desemparament i l'exclusió social, sense que se l'hagi de separar del seu entorn familiar.

2. La manca d'atenció física, psíquica i emocional, el descuit no greu de les seves necessitats principals o l'obstaculització per a l'exercici dels drets de l'infant o l'adolescent per part dels pares i mares o les persones que n'exerceixin la tutela o la guarda són situacions de risc per als infants o els adolescents. Aquestes situacions poden motivar la declaració de risc segons la naturalesa corresponent, per la repetició dels episodis, la persistència o l'agreujament dels efectes.

Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics

Article 19 D'acord amb l'article 13 del Decret 67/2008, es consideren alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu els que requereixen una intervenció educativa que transcendeix l'atenció ordinària perquè presenten:

- a) Necessitats educatives especials derivades d'una discapacitat, de trastorns greus de conducta o emocionals o de trastorns generalitzats de desenvolupament que requereixen, durant un període d'escolarització o durant tota l'escolarització, determinats suports i atencions educatives específiques.
- b) Dificultats específiques d'aprenentatge causades per trastorns de l'aprenentatge, trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat o sense i trastorns greus del llenguatge oral.
- c) Altes capacitats intel·lectuals.
- d) Un desfasament curricular de dos cursos o més per condicions personals greus de salut o derivades de factors socials, econòmics, culturals,

geogràfics o ètnics.

e) Una incorporació tardana al sistema educatiu.

Article 37.2 En els àmbits d'actuació de l'orientació educativa i professional es preveu que l'orientació ha de posar l'èmfasi en el suport dels processos d'ensenyament-aprenentatge, en la prevenció de dificultats i en la posada en pràctica de mesures d'ajuda, així com en l'acció tutorial.

Article 38.11 La Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat ha de possibilitar, dins els serveis d'orientació educativa, l'especialització en la identificació de determinades necessitats específiques de suport educatiu i en l'assessorament sobre la resposta educativa més adequada. Quan sigui necessari, ha de requerir la col·laboració i la coordinació d'altres administracions per constituir equips interdisciplinaris.

Article 38.12 La Conselleria d'Educació i Cultura, juntament amb les administracions amb competències sanitàries, socials i altres que puguin ser necessàries, poden crear serveis d'atenció integral per als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu que necessitin la intervenció especialitzada de professionals, tant docents com no docents. Aquests serveis han d'intervenir en el context escolar ordinari i han d'establir la coordinació necessària amb el centre educatiu on està matriculat l'alumne.

Article 38.13 Aquests serveis d'atenció integral s'entenen com una mesura de suport específica i molt especialitzada, que inclou tot l'entorn de l'alumne. Han d'estar formats per equips interdisciplinaris i tenen la funció d'assessorar i intervenir amb relació a l'alumne, els professors i les famílies, a fi d'establir la pauta per millorar l'atenció en tots els aspectes.

Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019 per la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears

Article 10. Finalitat i funcions dels serveis d'orientació educativa

Pel que fa a l'atenció i intervenció als centres i altres serveis:

a) Contribuir a una plena inclusió de l'escola en la comunitat aprofitant i fent ús dels recursos comunitaris.

d) Promoure la coordinació entre els diferents serveis d'orientació i centres per analitzar els problemes comuns i dissenyar plans d'actuació comunitaris, així com facilitar el traspàs d'informació dels alumnes, especialment en els canvis de centre i en el canvi de cicle i etapa.

k) Vetllar, conjuntament amb l'equip directiu, perquè els alumnes amb desavantatge social tinguin accés i utilitzin els recursos dels centres ordinaris i complementaris, i facilitar l'obtenció d'altres recursos que incideixin en la igualtat d'oportunitats (beques, subvencions, ajudes, etc.

t) Dur a terme intervencions educatives per prevenir i detectar qualsevol indicador de risc en situacions familiars i escolars, a més de notificar-ho al

Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI).

x) Participar en l'elaboració dels programes de seguiment i control de l'absentisme escolar dels alumnes en col·laboració amb altres serveis externs i institucions, i desenvolupar les actuacions necessàries per garantir l'accés i la permanència al centre.

Article 21. Cap del departament d'orientació

5. El departament d'orientació s'ha de reunir durant el curs amb una periodicitat setmanal durant el període complementari. Les reunions d'orientació s'han de dedicar, almenys una vegada al mes, a la posada en comú i l'avaluació de les actuacions dutes a terme pels diferents components des de la perspectiva dels seus programes: alumnes atesos, grau de progrés, mancances i necessitats, casos d'especial gravetat, coordinació amb els tutors, aplicacions del protocol d'absentisme, mesures de compensació educativa, etc.

Resolució de 10 de setembre de 2021, de la Secretaria d'Estat d'Educació, per la qual es publica l'Acord de la Conferència Sectorial d'Educació de 21 de juliol de 2021, pel qual s'aprova la proposta de distribució territorial i els criteris de repartiment dels crèdits gestionats per Comunitats Autònomes destinats al Programa d'unitats d'acompanyament i orientació personal i familiar de l'alumnat educativament vulnerable, en els serveis educatius o psicopedagògics situats en zones/sectors escolars i centres rurals agrupats, en l'exercici pressupostari 2021, en el marc del component 21 «Modernització i digitalització del sistema educatiu, inclosa l'educació primerenca de 0-3 anys» del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (BOE núm. 228, de 23 de setembre).

Instrucció 20/2021, de 20 de setembre, de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa, sobre el funcionament dels serveis d'orientació educativa per al curs 2021-2022